

ЧИ ПОТРІБНА «ПОДВІЙНА» ТЕРМІНОЛОГІЯ У КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВІЙ ДОКТРИНІ

Катеринчук Катерина Володимирівна, кандидат юридичних наук, доцент кафедри кримінально-правових дисциплін навчально-наукового інституту права та психології Національної академії внутрішніх справ

Після набрання Кримінальним кодексом України чинності у 2001 році серед науковців виникли певні протиріччя, щодо термінології. Навіть на даний час, все ж таки залишається нез'ясованим використання термінів «катування» та «тортурири». Науковці, журналісти, законодавці та інші використовують «подвійний» термін, тобто і катування, і тортурири. При цьому використовують їх щодо дій, які зазначені в статті 127 (катування) КК України. Перед прийняттям КК України, Конституція України встановила заборону катуванню, жорстокому, нелюдському або такому, що принижує його гідність, поводженню чи покаранню (ст. 28). Отже, положення Конституції та КК України розставили всі крапки над «і», але законодавець та науковці застосовують обидва терміни. Термін «катування» в своїх роботах використовували: Н.О. Антонюк, В.В. Кончаковська Д.Г. Михайленко,

Т.І. Слущка, Т.В. Рудник, О.Г. Панчак, О.О. Житний, Ю.О. Поліщук та інші. В інших роботах та законодавчих актах використовується термін «тортурири». Так, Кримінально - виконавчий кодекс України в статті 1 визначає мету і завдання кримінально-виконавчого законодавства України: «запобігання тортурам та нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню із засудженими». Денисова О.В. досліджуючи об'єктивні ознаки ст. 127 КК України оперує також цим терміном.

На думку Шишкіної Е.В., вживання в науковому обігу двох термінів «катування» і «тортурири» без дефініційного їх розмежування викликає нечіткість у національному правозастосовному регулюванні. ... українські науковці породили зазначену проблему, ввівши в науковий мовний обіг обидва терміни без їхнього змістовного розмежування. За принципом мовної адекватності, з юридико-філософсько-лінгвістичної точки зору для позначення власне негативного явища доцільно вживати термін «катування» з огляду на широту його розуміння, а для позначення засобу реалізації цього явища можна вживати термін «тортурири» [1, с. 172 -173].

Ми не погоджуємося з даною думкою розмежування цих термінів та їх визначення, відповідно до якого «катування» - це правове явище, а «тортурири» - засіб спричинення болю або страждань.

По-перше, Шишкіна Е. В досліджує сам термін різними мовами (англійською, латинською та французькою), співставляє їх як назву та змістовно їх не розмежує.

По-друге, автор використовує юридико-філософсько-лінгвістичний метод дослідження. Юридична термінологія української мови виділяє один з методів формальної логіки, - який складає методологічну основу юридико- лінгвістичного тлумачення текстів нормативно-правових актів [2]. Тому використання невідомого (юридико-філософсько-лінгвістичного) методу для розмежування тотожних (синонімічних) понять, на нашу думку, є не правильним. Крім того, автор конкретизує, що термін катування - це етномовний термін. При дослідженні даного питання, ми жодного разу не зустрічали етномовних термінів чи словників.

По-третє, при наявності понять в текстах нормативно-правових актів, які мають неоднозначне розуміння і застосування в різних галузях права, використовувати положення Конституції України та чинних нормативно- правових актів різних галузей права, в яких вживаються терміни, що підлягають тлумаченню [2]. Наявність синоніму «тортурири» спричиняє труднощі неоднозначного тлумачення зазначених термінів, тому пропонуємо внести зміни до статті 1 КВК України, замінивши термін «тортурири» на «катування».

Список використаних джерел:

1. Шишкіна Е.В. Концепція заборони неналежного поводження з людиною та її еволюція в діяльності Ради Європи: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.11 / Е.В. Шишкіна. - Київ, 2009. - 24 с.
2. Чуліяда Л.І. Юридико - лінгвістичне тлумачення текстів нормативно - правових актів: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.01 / Л.І. Чуліяда. - Київ, 2003. - 21 с.